

ביטוח ילדים

קצבת ילדים

קצבת ילדים משולמת בכל חודש לכל המשפחות בישראל עם ילדים מתחת לגיל 18 ומטרתה העיקרית לסייע בהוצאות גידולם של הילדים. חוק ביטוח ילדים נחקק ב-1959 ומאז תוקן פעמים רבות כדי להתאים את תנאי הזכאות לקצבאות ואת סכומיהן לתמורות במדיניות הפיסקלית בארץ¹.

במאי 2015, בעקבות הסכמים קואליציוניים, הוגדלו קצבאות הילדים (לאחר שהן הופחתו באוגוסט 2013), ובמקביל הוחלט להנהיג תוכנית **חיסכון לכל ילד**: חיסכון לטווח ארוך לילדים כחלק משינוי מבנה הקצבה, כך שהעלות הכוללת תגיע לגובה החיסכון שהושג עקב הפחתת הסכומים באוגוסט 2013. תוכנית זו הושקה בינואר 2017.

לוח 1: סכום הקצבה* לילד לפי מקומו במשפחה (נ"ח), 2015-2024

מקום הילד במשפחה	ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי ויותר
ממאי 2015					
ילד חדש	150	188	188	188	150
ילד ותיק	150	188	188	336	354
מינואר 2018					
ילד חדש	150	189	189	189	150
ילד ותיק	150	189	189	336	354
מינואר 2019					
ילד חדש	152	191	191	191	152
ילד ותיק	152	191	191	340	359
מינואר 2020					
ילד חדש	152	192	192	192	152
ילד ותיק	152	192	192	340	359
מינואר 2022					
ילד חדש	156	197	197	197	156
ילד ותיק	156	197	197	340	359
מינואר 2023					
ילד חדש	164	207	207	207	164
ילד ותיק	164	207	207	340	359
מינואר 2024					
ילד חדש	169	214	214	214	169
ילד ותיק	169	214	214	340	359

* סכומי הקצבה לפי הגדרת ילדים: "ילד ותיק" – ילד שנולד עד מאי 2003, "ילד חדש" – ילד שנולד מיוני 2003.

סכומי הקצבה, הצמודים למדד המחירים לצרכן², לא השתנו ממאי 2015 עד סוף 2017, משום שהמדד לא עלה בשנים אלה. בין 2018 ל-2020 עודכנו הסכומים לפי עליית המדד, וב-2021, עקב ירידת המדד, הסכום הבסיסי נותר כשהיה וכך גם הקצבה (לוח 1). משנת 2022 חלה עלייה במדד, ובהתאם לכך הועלו סכומי הקצבות מדי שנה, לרבות בשנת 2024. בשנת 2022 לכל הילדים שנולדו עד מאי 2003 מלאו 18 שנים ולכן לא נותרו "ילדים ותיקים" בקצבה.

המשפחות המקבלות קצבת ילדים

מספר המשפחות ששולמו להן קצבות ילדים הגיע ב-2024 ל-1.279 מיליון בממוצע לחודש – גידול של 0.8% לעומת 2023 (לוח 2). מספר הילדים (עד גיל 18) במשפחות אלה הגיע ל-3.13 מיליון בממוצע לחודש – גידול של 0.8% (לוח 3). מספר המשפחות שקיבלו קצבה בעבור ילד אחד גדל ב-1.2% והגיע לכ-383 אלף, ומספרן של אלה שקיבלו קצבה בעבור שני ילדים ושלושה ילדים גדל בשיעורים של 0.6% ו-0.2% בהתאמה. התפלגות המשפחות לפי מספר הילדים במשפחה נותרה ללא שינוי ניכר בתקופה המוצגת בלוח. משפחות עם 1-2 ילדים מהוות כ-61% מסך המשפחות, ומשפחות עם ארבעה ילדים ויותר – כ-18% מסך המשפחות.

לוח 2: משפחות המקבלות קצבת ילדים לפי מספר הילדים במשפחה (ממוצע לחודש), 2019–2024

שנה	מקומו של הילד במשפחה						סך המשפחות
	ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי ויותר	
מספרים (אלפים)							
2019	360.8	372.7	261	109	48	52.8	1,204.40
2020	365.9	377.6	266.3	110.3	49	54	1,223.10
2021	368.9	382.2	270.3	112.2	49.8	55	1,238.50
2022	371.3	386	273.5	114.1	50.7	56.3	1,251.90
2023	378.7	391	275.7	115.3	51.6	57.6	1,269.90
2024	383.1	393.2	276.2	116.0	52.4	58.9	1,279.66
אחוזים							
2019	30	30.9	21.7	9	4	4.4	100
2020	29.9	30.9	21.8	9	4	4.4	100
2021	29.8	30.9	21.8	9.1	4	4.4	100
2022	29.7	30.8	21.9	9.1	4.1	4.5	100
2023	29.8	30.8	21.7	9.1	4.1	4.5	100
2024	29.9	30.7	21.6	9.1	4.1	4.6	100

2 מדד נובמבר לשנה החולפת בהשוואה למדד נובמבר בשנה שקדמה לה.

ביטוח ילדים

הילדים המקבלים קצבת ילדים

בעקבות הפחתת קצבאות הילדים בשנים 2003–2004 הוגדרה בשנת 2013 הקבוצה **ילדים חדשים** – ילידי יוני 2003 ואילך. ילדים אלה קיבלו עד יוני 2009 קצבה השווה לקצבת שני הילדים הראשונים, ללא קשר למקומם במשפחה³. מאוגוסט 2013 עד סוף אפריל 2015 חזרה קצבתם של הילדים להיות אחידה, וממאי 2015 שוב השתנתה לפי מקום הילד במשפחה (לוח 1). החל ביוני 2021 כל הילדים ששולמה בעבורם קצבת ילדים נולדו החל ביוני 2003.

לוח 3: ילדים שמקבלים קצבת ילדים לפי מקומם במשפחה (ממוצע לחודש), 2019–2024

השנה	מקומו של הילד במשפחה						סך הכל
	הילדים	ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי ויותר
מספרים (אלפים)							
2019	2,934.00	1,204.40	843.5	470.8	209.8	100.8	104.7
2020	2,983.30	1,223.10	857.2	479.6	213.3	103	106.9
2021	3,025.90	1,238.50	869.6	487.3	217	104.8	108.7
2022	3,066.10	1,251.90	880.6	494.7	221.1	107	110.8
2023	3,108.60	1,269.70	891.5	500.5	224.7	109.3	113.4
2024	3,133.8	1,279.7	896.6	503.4	227.2	111.3	115.7
אחוזים							
2019	100	41	28.8	16	7.2	3.4	3.6
2020	100	41	28.7	16.1	7.2	3.5	3.6
2021	100	40.9	28.7	16.1	7.2	3.5	3.6
2022	100	40.8	28.7	16.1	7.2	3.5	3.6
2023	100	40.8	28.7	16.1	7.2	3.5	3.6
2024	100	40.8	28.6	16.1	7.3	3.6	3.7

מענק לימודים

מענק לימודים משולם לפני פתיחת כל שנת הלימודים בעבור ילדים בני 6-18 במשפחות עצמאיות (חד-הוריות) או במשפחות שבהן ארבעה ילדים או יותר המקבלות אחת מגמלאות הקיום האלה: הבטחת הכנסה, דמי מזונות, קצבת נכות, קצבת אזרח ותיק וקצבת שאירים. גובה המענק הוא 11.6% מהסכום הבסיסי (1,137 ש"ח ב-2024).

3 144 ש"ח ב-2013/8-2014, 120 ש"ח ב-2005/12-2014, 148 ש"ח ב-2006 וב-2007, 152 ש"ח ב-2008, 159 ש"ח ב-2009, 165 ש"ח ב-2010, 169 ש"ח ב-2011, 173 ש"ח ב-2012, 140 ש"ח ב-2013/8-2015; 150 ש"ח ממאי 2015.

בשנים 1992–1998 שולם המענק רק למשפחות עצמאיות, ומאוגוסט 1998 – גם למשפחות עם ארבעה ילדים או יותר המקבלות אחת מהגמלאות האמורות. עד 2016 שולם המענק בעבור בני 6–14, ומ-2016 הורחבה הזכאות עד גיל 18.

ב-2024 קיבלו מענק לימודים כ-141 אלף משפחות, שהן כ-11% מכלל המשפחות עם ילדים בארץ. מרבית המשפחות – 85% – היו עצמאיות (כ-120 אלף), שעומן נמנו גם משפחות עם 4 ילדים ויותר והיתר – 15% – משפחות עם שני הורים וארבעה ילדים או יותר (כ-22 אלף). במשפחות שקיבלו מענק היו בסך הכל כ-293 אלף ילדים, שהם כ-9.4% מכלל ילדי ישראל (עד גיל 18). הסכום הכולל של המענק היה ב-2024 כ-326 מיליון ש"ח.

תוספת משפחה

תוספת משפחה משולמת למשפחות עם שלושה ילדים ויותר המקבלות מהמוסד לביטוח לאומי גמלה להבטחת הכנסה או דמי מזונות בעבור הילדים השלישי והרביעי. התוספת משולמת מ-2003, ונועדה לפצות על הפגיעה הכפולה במשפחות אלה בקצבאות הילדים ובגמלה להבטחת הכנסה – עם קיצוץ בתוכנית הכלכלית של 2003.

לוח 4: משפחות המקבלות תוספת משפחה לפי גודל המשפחה (אהוזים). 2024-2017

השנה	מספר המשפחות	אהוזים	
		סך הכל	עם 3 ילדים ויותר
2017	18,850	100	57.73
2018	17,131	100	57.66
2019	16,078	100	57.3
2020	17,777	100	56.94
2021	15,766	100	56.77
2022	13,943	100	57.26
2023	14,074	100	56.21
2024	11,770	100	55.49

* כולל עדכון נתונים לשנים קודמות.

סכומי התוספת ב-2024 נותרו כמעט ללא שינוי מאוגוסט 2013. ב-2024 היה סכום התוספת למשפחות עם שלושה ילדים 111 ש"ח ולמשפחות עם ארבעה ילדים 222 ש"ח. בסך הכל קיבלו את התוספת ב-2024 כ-12 אלף משפחות בסכום כולל של כ-2 מיליון ש"ח. בשל מלחמת חרבות ברזל שהחלה ב-7 באוקטובר 2023, והקלות על התייצבות בשירות התעסוקה, חלה עלייה במספר המשפחות המקבלות הבטחת הכנסה ובהן משפחות שלהן 3 ילדים ויותר. עובדה זו

ביטוח ילדים

הביאה לגידול במספר המשפחות המקבלות תוספת משפחה בחודשי המלחמה. ב-2024 התחדשה מגמת הירידה בקרב מקבלי הבטחת הכנסה ולפיכך קטן מספר המשפחות מכ-14 אלף ב-2023 לכ-12 אלף ב-2024.

מ-2013 עד 2021 שיעור המשפחות עם שלושה ילדים המקבלות את התוספת היה במגמת עלייה קלה (לוח 4). בשנת 2022 התהפכה המגמה ושיעור המשפחות עם שלושה ילדים ירד מעט בעוד שיעורן של המשפחות עם ארבעה ילדים עלה בהתאמה. בשנת 2023 שיער המשפחות עם שלושה ילדים שב לעלות במעט וזה של משפחות עם ארבעה ילדים ירד בהתאמה, מגמה שנמשכה ב-2024.

היקף התשלומים

ב-2024 עלו התשלומים לקצבאות הילדים (לא כולל **חיסכון לכל ילד** – ראו להלן) ב-0.2% במונחים ריאליים לעומת 2023 (לוח 5). חלקם של תשלומים אלה הגיע ל-3.6% מכלל תשלומי הגמלאות לעומת 4.4% ב-2023.

ב-2024 שולמו קצבאות ילדים בסך כ-6.2 מיליארד ש"ח. בסך הכל שולמו בענף ילדים כ-10.1 מיליארד ש"ח, הכללים גם את **החיסכון לכל ילד** – עלייה ריאלית של 1.2% לעומת 2023 (תרשים 1).

לוח 5: התשלומים לקצבת ילדים, מענק לימודים ולחיסכון ארוך טווח (מיליוני ש"ח, מחירים שוטפים וקבועים), 2018–2024

השנה	במחירי 2024				במחירים שוטפים			
	מענק לימודים	חיסכון ארוך טווח ***	קצבת ילדים **	סך הכל*	מענק לימודים	חיסכון ארוך טווח ***	קצבת ילדים **	סך הכל*
2018	281.70	3,424.28	5,897.50	9,632.60	246.9	3,001.49	5,169.40	8,443.30
2019	287.50	4,027.19	6,005.90	10,350.40	254.1	3,559.67	5,308.70	9,148.80
2020	289.90	3,311.81	6,164.40	9,798.50	254.7	2,910.16	5,416.80	8,610.10
2021	295.80	3,318.51	6,130.00	9,770.10	263.8	2,959.56	5,467.00	8,713.30
2022	301.40	3,303.30	6,087.20	9,717.10	280.6	3,075.47	5,667.30	9,046.90
2023	316.30	3,459.94	6,158.20	9,956.30	306.9	3,356.86	5,974.80	9,659.70
2024	325.70	3,547.60	6,172.90	10,076.80	325.7	3,547.60	6,172.90	10,076.80

* לרבות תשלומים מנהליים לגורמי חוץ.

** לא כולל סכום החיסכון הבסיסי וסכום החיסכון הנוסף לבחירת ההורים המקוזה מקצבת ילדים.

*** כולל סכום החיסכון הבסיסי, סכום החיסכון הנוסף לבחירת ההורים, מענקים ועמלות לבנקים.

תרשים 1: התשלומים לקצבאות ילדים (מיליוני ש"ח, מחירי 2024), 2018–2024

חיסכון לטווח ארוך ("חיסכון לכל ילד")

בינואר 2017 השיקו משרד האוצר והמוסד לביטוח לאומי תוכנית חיסכון ארוך טווח, שמטרתה להבטיח לכל ילדי ישראל חיסכון שישמש אותם בהגיעם לגיל 18 או 21 בתחילת דרכם כבוגרים. במסגרת התוכנית מופקדים בכל חודש, נוסף על קצבת הילדים (להלן "הפקדת בסיס"), 57 ש"ח⁴ מכספי המדינה, על פי בחירת ההורים, לתוכנית חיסכון בבנק או בקופת גמל. ההורים רשאים להפקיד סכום נוסף בגובה 57 ש"ח (המופחת מקצבת הילדים) ובכך להכפיל את ההפקדה החודשית לחיסכון (להלן "הפקדה נוספת"). בעבור ניהול כספי החיסכון הביטוח הלאומי משלם לבנקים דמי תפעול של 6 אג' לכל שורת דיווח ולקופות הגמל דמי ניהול בשיעור של 0.23% לשנה מהכספים הצבורים בקופות.

4 בתחילת התוכנית הסכום היה 50 ש"ח.

ביטוח ילדים

להפקדת התשלומים החודשיים יש כאמור שתי אפשרויות – 9 בנקים או 10 קופות גמל. מי שבחרו בקופת גמל (ההורים או הילד אם מלאו לו 18) יכולים במהלך השנים לנייד את הכספים בין הקופות השונות או בין מסלולי ההשקעה באותה קופה, אך אינם יכולים לעבור לחיסכון בבנק. מי שבחרו בבנק יכולים לעבור בין מסלולי חיסכון שונים באותו בנק (בתנאי שבחרו בתחנת יציאה אחת לחמש שנים), אך לא בין הבנקים השונים וגם לא לקופת גמל.

הזכאות לחיסכון היא לילדים שב-5/2015 טרם מלאו להם 18 שנים. הואיל והחסכונות נפתחו ב-1/2017, הרי בעבור 20 החודשים שבין 5/2015 ל-12/2016 (תקופת ה"רטרו"), הסכום הכלל עבר זכאות מלאה לכל ילד היה על 1,000 ש"ח, שאותם המדינה השלימה בתוכניות החיסכון של ילדים אלה⁵.

באוכלוסיית הילדים שתי קבוצות: מי שנולדו לפני ינואר 2017 – לאלה נפתחה תוכנית חיסכון בינואר 2017 ולהוריהם ניתנו שישה חודשים לבחור את המסלול (עד יוני 2017); ומי שנולדו מינואר 2017 ושהוריהם ניתנו שישה חודשים מחודש הלידה לבחירת מסלול החיסכון. עד ינואר 2017 נבחרה לילדים עד גיל 14 קופת גמל אקראית ולבני 15–18 נבחר הבנק שבו מופקדת עבורם קצבת הילדים. בדצמבר 2024 היו כ-3.6 מיליון תוכניות חיסכון פעילות⁶ בסוף השנה וכ-116 אלף תוכניות נפדו במלואן במהלך השנה. לכ-2.1 מיליון ילדים (53.9%) נבחרה תוכנית חיסכון להפקדה בסיסית בידי הוריהם, לשאר – כ-1.3 מיליון (33.5%) שהוריהם לא בחרו תוכנית⁷ – המוסד בחר כך: לילד ראשון קופת גמל בסיכון מועט, ומהילד השני כבחירת הוריו בילד הראשון. החל בדצמבר 2022 השתנתה ברירת המחדל במקרים שההורים לא בחרו: לילד הראשון – אחת מקופות הגמל במסלול סיכון מוגבר, ומהילד השני במסלול דומה לילד שנולד לפניו. כ-2.9 מיליון מן החסכונות (80%) מנוהלים בקופות גמל וכ-716 אלף (20%) בבנקים. ב-2024 לכ-52% מהילדים בעלי החיסכון הפעיל (כ-2 מיליון) הפקידו ההורים 57 ש"ח במסגרת הפקדה נוספת.

מינואר 2017 עד סוף 2023 הופקד בתוכניות החיסכון סכום כולל של 23.04 מיליארד ש"ח – 16.28 מיליארד ש"ח להפקדת בסיס ו-6.76 מיליארד במסגרת התוספת של הפקדת ההורים, המקוזזת מקצבת הילדים (29%). הרווח הכלל מההפקדות בבנקים ובקופות הגמל מאז פתיחת התוכנית הסתכם בסוף 2024 ב-3.39 מיליארד ש"ח.

5 נקבע שהמדינה תשלם את סכום החיסכון לתקופת הרטרו במהלך שלוש שנים – 2017–2019. בפועל הוחלט להקדים את התשלום בגין תקופת הרטרו, כך שהועברו לתוכניות החיסכון תשלומים בגין 5/15 עד 10/16 לכל הילדים שהיו זכאים בתקופה זו. זאת ועוד: לכל הילדים שהגיעו לגיל 18 הופקד מלוא הסכום שהם היו זכאים לו וכן מענק בסכום של 500 ש"ח. תשלום הרטרו בגין 11/2016–12/2016 הועבר במהלך יולי 2019.

6 תוכניות שבהן היו הפקדות חודשיות בשנה זו.

7 ב-12.6% מהחסכונות לא ידוע מי בחר את מסלול ההשקעה כתוצאה ממיזוג או מניידות של תוכניות כיוון שהמידע לא נשמר בגופי ההשקעות.

ילדים שנולדו מינואר 2017

שיעור הילדים שהוריהם בחרו עבורם מסלול השקעה (קופת גמל או בנק) ירד מכ-66% בקרב ילידי ינואר 2017 (מועד תחילת תוכנית החיסכון) לכ-44% בקרב ילידי יוני של אותה שנה, והתייצב ב-2018 בממוצע של 47%. במחצית הראשונה של 2019 עלה שיעור זה לכ-51% בממוצע, ומהמחצית השנייה עד סוף 2020 הוא התייצב ברמה של כ-43%. על אף התנודתיות שנרשמה מהמחצית הראשונה של 2021, ניכרת מגמה כללית של עלייה בשיעור הילדים, כאשר במחצית הראשונה של 2024 השיעור עלה לממוצע של 51% (תרשים 2).

תרשים 2: החיסכון לטווח ארוך: שיעור הילדים שהוריהם בחרו בעבורם מסלול השקעה לפי חודש לידת הילד (אחוזים), 6/2024-1/2017

לכל משך שנות התוכנית למרבית הילדים נבחרה קופת גמל על ידי הוריהם. שיעור זה עלה בהדרגה מ-72% בינואר 2017 ל-89% ביוני 2024. גם כאשר כוללים את החסכוניות שנפתחו עקב ברירת המחדל, למרבית הילדים נפתחה תוכנית חסכון בקופת גמל (תרשים 3). במחצית הראשונה של 2019 עלה שיעור הילדים שעבורם נבחרה תוכנית בבנק (מ-11.5% בסוף 2018 ל-17.4% באפריל 2019), הוא ירד עד 10% בסוף 2019, ובשנים שלאחר מכן נע סביב 9% בממוצע שנתי. ב-2023 חלה ירידה לכ-7% ובמחצית הראשונה של 2024 השיעור היה כ-6% בממוצע. שיעור הילדים שהוריהם בחרו עבורם קופת גמל היה בממוצע בשנת 2019 כ-35.3%, ובפברואר 2020 הוא ירד ל-31.4%. מאז ספטמבר 2020 השיעור הולך ועולה, וביוני 2024 הגיע שיעורם ל-46.3%.

ביטוח ילדים

תרשים 3: החיסכון לטווח ארוך: שיעור הילדים שנבחר עבורם מסלול השקעה לפי המסלול, לפי חודש לידת ולפי סוג הבחירה (ההורים או ברירת המחדל), 6/2024-01/2017

